

'מים תחתונים בוכים'

Category: ויקרא, ויקרא

ביום השני לבריאה אלוקים הפריד את המים לעליונים ותחתונים, ומאז, אלוקים מפצה את המים התחתונים על שאולצו להתרחק ממנו. יהודי שמתאמץ לקיים מצווה בודאי שיזכה לקבל מהקב"ה שכר כפול ומכופל.

'היתר' מיוחד לחב"דניקים

לאחרונה הוויכוח על גיוס בני ישיבות עלה שוב לכותרות בישראל. כיום החוק קובע שבן ישיבה שמגיע לגיל גיוס יכול להתייצב בלשכת הגיוס עם אישור מ'וועד הישיבות' המעיד כי הוא תלמיד ישיבה ואז הוא יקבל 'דחיית שירות', הצבא דוחה את שירותו הצבאי לשנה היות ש'תורתו אומנתו' והוא ממשיך בלימודיו בישיבה. וכך בכל שנה עליו להתייצב שוב כדי לקבל אישור מחודש.

אחד התנאים לקבלת דיחוי הוא שתלמיד הישיבה חייב ללמוד בישיבה שנמצאת דווקא בארץ ישראל, והוא אינו רשאי לצאת לחוץ-לארץ. אם הוא רוצה לצאת לחו"ל עליו לקבל 'היתר יציאה' מהצבא ורק אז הוא יהיה רשאי לעשות זאת.

החוק קובע שהמפקד רשאי להתיר למבקש היתר יציאה של עד שישים יום בחו"ל. כלומר, החל מגיל גיוס ועד גיל עשרים ושתים הוא יכול לשהות בחו"ל במשך שישים יום. יוצא שבמשך אותם ארבע שנים הוא יוכל לשהות בחו"ל לא יותר מחודשיים, וגם זה מתאפשר רק בהיתר בכתב מהצבא.

תלמידי ישיבות חב"ד בארה"ק רצו לנסוע לארה"ב כדי לשהות במחיצתו של הרבי, אבל זה פשוט היה בלתי אפשרי, היות שהצבא לא התיר לאף אחד לעזוב את הארץ. בשנות החמישים והשישים הקפידו על כך עוד יותר מאשר היום.

לחסידי חב"ד היו באותם שנים קשרים טובים עם ראשי המדינה. כמה מהם באו ממשפחות חב"דיות והמפורסם שבהם היה מי שהתמנה אחר-כך לנשיא המדינה, מר זלמן שז"ר שבא ממשפחה חב"דית שורשית. בנוסף לכך שהוא עצמו היה מקורב מאוד לרבי.

כתוצאה מאותם קשרים הצליחו לשכנע את ראשי הצבא להתיר לקבוצה של בחורים לנסוע לארצות הברית למשך כמה חודשים כדי שתהיה להם הזדמנות לזכות להיות בד' אמותיו של הרבי, להתפלל אתו יחד ובעיקר לזכות להיות בהתוועדויות שלו.

השם של אותה נסיעה נקרא 'קבוצה', אלו בחורים בני עשרים שנה בערך שסיימו את לימודיהם

בישיבה גדולה ונסעו לרבי. באחת ההזדמנויות הרבי הסביר למר זלמן שז"ר שחשוב שהבחורים ישהו ב-770 במשך שנה שלימה, כדי שיראו איך הרבי נוהג בכל מעגל השנה: הם יראו כיצד הרבי תוקע בשופר בראש השנה, ואיזו שמחה יש בשמחת-תורה אצל הרבי. איך הרבי נוהג בחג הפסח ומה מתרחש בחג השבועות (נשיא וחסיד ע' 236). בסופו של דבר המדינה הכירה בצורך הרוחני הזה ואישרה לתלמידי הישיבה לשהות במשך שנה שלימה אצל הרבי.

הוויכוח שהרבי נאלץ להכריע

בשנים הראשונות זו הייתה קבוצה קטנה שהשתלבה בישיבה הקיימת ב-770. במשך השנים הישיבה ב-770 גדלה וגם הקבוצה הישראלית גדלה כך שהמקום ב-770 נהיה צר הכיל את שני הקבוצות. בנוסף לכך אלו היו קבוצות שדיברו בשפה שונה. הרבה מהמקומיים דיברו רק אנגלית והרבה ישראלים דיברו רק בעברית, כך שלפעמים התקשורת לא הייתה כ"כ ומוצלחת. בהרבה דברים זוהי גם תרבות שונה. לכן החליטה הנהלת הישיבה שצריך להעביר את ה'קבוצה' הישראלית לבניין אחר במרחק רחוב אחד מ-770 כדי שיהיה להם את מקום משלהם וכך יהיה יותר נוח לכולם.

מה שקרה זה שהבחורים הישראלים תלמידי ה"קבוצה" מאוד לא אהבו את הרעיון הזה. הם העדיפו להצטופף ב-770 העיקר להיות תחת קורת גג אחד עם הרבי. ואזגם היתה להם את האפשרות לראות את הרבי יוצא ונכנס והם שם ממש בכל רגע ליד הרבי מהבוקר ועד הערב, ולזה אין תחליף. הם בשום אופן לא רצו לעבור למקום החדש. בסופו של דבר הרבי בעצמו היה צריך לדבר על כך. בהתוועדות של פורים בשנת תשל"ב (תו"מ חלק ס"ז עמ' 314 ואילך) הרבי התייחס לעניין.

כידוע שקנאה זוהי מידה מגונה מאוד. המשנה בפרקי אבות (ד, א) אומרת ש"הקנאה והתאוה והכבוד" מוציאים את האדם מן העולם, אבל סוג אחד של קנאה חכמים דווקא מעודדים: "קנאת סופרים תרבה חכמה" (ב"ב כא, ב). הפירוש הוא שכשיש תחרות בלימוד בין שתי קבוצות זה דבר חיובי כי זה גורם להם ללמוד יותר ולהשכיל יותר.

הרבי התחיל לדבר במעלת "קנאת סופרים תרבה חכמה", ושהדרך להגיע לכך זה דווקא כשמחלקים את הישיבה לשני כיתות וזה גורם לקנאת סופרים. לכן אמר הרבי: "באה ההצעה לחלק את התלמידים שלמדו עד עתה ביחד לכתות נפרדות ובמקומות נפרדים. חלק מהכיתות יעברו למקום אחר" ובוודאי תהיה זו טובה עבור כל אחד מהמשתתפים בחלוקה זו".

בהמשך הרבי אמר משהו מעניין. כידוע שביום הראשון של בריאת העולם הכל היה אחד. ביום השני של הבריאה נאמר: "ויעש אלקים את הרקיע" ואז הוא הבדיל "בין המים אשר מתחת לרקיע ובין המים אשר מעל לרקיע". באותו יום נוצרו "המים העליונים והמים התחתונים". בא הזוהר ואומר משהו מאוד מעניין: "מים תחתונים בוכים אנו בעינין למהוי קמי מלכא" המים התחתונים בכו למה נגזר עליהם להיות למטה, גם הם רוצים להיות קרובים יותר לקב"ה.

הרבי ציטט את דברי הזוהר ש"מים תחתונים בוכים". ובכך הוא התייחס לכאב של אותם בחורים שצריכים לעזוב את 770 ואמר: "שלכאורה שכל זמן שהיו ביחד היו גם המים התחתונים בדרגא עליונה" וכעת הם מפסידים. אף-על-פי-כן המשיך הרבי ואמר שבסופו של דבר הצימאון הזה עצמו דוחף אותם למאמץ עליון וכך הם יגיעו להישגים גדולים יותר.

כבוד למלח

כידוע שהקב"ה לא נשאר חייב לאף אחד, אפילו לא למים שבוכים! השבוע בפרשת ויקרא אנו למדים שבעקבות אותו בכי של המים התחתונים הבטיח להם הקב"ה שגם להם תהיה הזדמנות להתעלות.

חומש ויקרא הוא גם 'ספר הקורבנות' משום שרובו עוסק בענייני הקורבנות. אחד הדברים הראשונים ששמים לב בפרשה זהו הציווי "על כל קרבנך תקריב מלח". ישנו חיוב מיוחד שעם כל קרבן חייבים להקריב מלח. מדוע? אומר רש"י: "שהברית כרותה למלח מששת ימי בראשית שהובטחו המים התחתונים ליקרב במזבח במלח וניסוך המים בחג" (ויקרא ב, יג). מלח נוצר ממים שהתייבשו. מתברר שהקב"ה פיצה את המים התחתונים על כך שהם נדחו כביכול ממקומם בכך שהם יוקרבו ויתקרבו לקב"ה על ידי הקרבת קורבנות, ולא יהיה קורבן במזבח ללא מלח.

זוהי גם אחת הסיבות למה שמובא בהלכה (שוע"ר קס"ז ז') שבכל פעם שיהודי אוכל לחם עליו לטבול את 'פרוסת המוציא', במלח. מדוע? היות שהשולחן דומה למזבח, וכמו שעם הקורבנות שהקריבו על המזבח היו מביאים מלח, כך גם כשיהודי אוכל זה דומה להקרבת קרבן, ולכן אנו טובלים את הפרוסה הראשונה במלח.

כל זה קרה בזמן שבית המקדש היה קיים, אבל כיצד אנו אמורים לפייס את 'המים התחתונים' בימינו?

מובא בשם הבעל-שם-טוב: "כל המעיינות הנה מן היום אשר הקב"ה הבדיל בין מים למים הנה המים התחתונים בוכים! שיעשו בהם דבר שבקדושה, כמו רחיצת ידיים קודם התפילה, טבילת מצוה! נטילת ידיים עם ברכה, מים לשתייה ומברכים עליהם לפנייהם ואחריהם! הבכי הזה של המעיינות יכול להימשך מאות אלפי שנים עד אשר יהודי עובר שם ורוחץ ידיים ומברך על נטילת ידיים או שותה לצמאו ומברך". (לקו"ד לה"ק עמ' 785)

מעשה הפיוס הוא הולך ונמשך. כל פעם שיהודי עוצר ליד מעיין ושותה כוס מים עם ברכה הוא שוב מפייס את "המים התחתונים".

רבותיי. הרבה פעמים קורה שאנשים מרגישים שהם עשו מצוה והקב"ה לא 'שילם' להם עבור זה, ולפעמים עוד יותר גרוע כאשר אנשים ביזו אותם על עשיית אותה מצוה וכידוע הביטוי No good deed goes unpunished.

הסיפור עם המים מלמד אותנו הוראה נפלאה, והרי דברים קל וחומר: ומה מים שאינם מדברים ואינם שומעים, לא מרגישים וגם לא מסמיקים, בכל זאת בורא עולם דואג לפייס אותם ולפצות אותם על גבי המזבח, וגם אלפי שנים לאחר מכן; יהודי שקם ועושה מצוה, ובפרט אם הוא מתאמץ באמת, הקב"ה משלם לו לא רק פעם אחת, אלא התשלום הולך ונמשך לדור שלו ולדורות הבאים אחריו לעולם ועד.